



ТОП-ТЕМИ: [здоров'я](#)
[Володимир Зеленський](#)

[Статті](#) > Шалом з Києва: перша згадка міста зроблена на івриті

Шалом з Києва: перша згадка міста зроблена на івриті

Автор: [Агата Кловская «Фраза»](#)

Редактор
12.04.26
14:48

 113 



1962 року американському гебраїсту Норману Голбу передали для вивчення папку рукописів із найбільшого архіву середньовічного єврейства — генізи при синагозі Фустата в Каїрі. Юдаїзм забороняє знищувати священні тексти. Оскільки у ділових документах євреї часто посилалися за заповіді, їх також складали генезу. Нагромадилося 250 тисяч аркушів.

Серед повсякденних записів знайшлася сенсація — клаптик пергаменту з найдавнішою згадкою про Київ (у формі Кийіб). Так званий «Київський лист» Голб датував першою половиною 10 століття. На його думку, в цей час місто контролювали хозари. Інші фахівці знаходять ознаки того, що текст написаний раніше 11 століття.

У листі авторитетні члени громади Києва просили євреїв з інших міст та країн допомогти своєму єдиновірцю уникнути боргового рабства. Текст починається з формального вступу зі згадуванням божих заповідей. Після описується плачевне становище якогось Якова Бен Хануккі, який став поручителем за обов'язком брата:

«...Ми, громада Кийоба, повідомляємо вас про сумне становище пана Якова бен Ханукі, що походить з доброго роду. Він був із тих, хто дає, а не з тих, що беруть, доки суд не засудив його за гроші, взяті його братом у іновірців; цей Яків дав гарантію. Брат його був у дорозі, і прийшли грабіжники, що розоряли, які зарізали його і взяли гроші. Так прийшли кредитори, і взяли цього Якова, і одягли залізні ланцюги на його шию та залізо навколо його ноги. Він залишався там цілий рік [а потім] ми дали гарантію за нього. Ми сплатили 60 і ще залишилося 40 монет. З цим ми послали його між святих громад, щоб милосердя до нього створили...»

Змістовна частина завершується заповіддю допомагати нужденним і нагадуванням про прирештя месії.

Напевно, бен Ханукк користувався у місті великою повагою. Відомо, що слов'янське плем'я в'ятичів платило хозарам данину «по щілині з рала» — по одному срібному дирхему з сім'ї на рік. Припускають, що розмір викупу за Ханукка оцінювався у золотих візантійських тріенсах вагою близько 1,4 грами. Громада збрала 60 монет, а потім змушена була просити допомоги.

Під листом стоять 11 підписів. Більшість імен читаються повністю: Аврахам Гапарнас; [...]ель бар Манас Реувен бар [...]; Гостята бар Кьябар Коген; Шимшон Йеуда, прозваний Сварта; Ханука бар Моше; Куфін бар Йосеф; Манар-бар Шмуель Коген; Йеуда бар Іцхак [га-]Леві; Сінай бар Шмуель; Іцхак Гапарнас. Тюркські імена Кібар, Сварта, Манас, Манар, Куфін та слов'янське Гостята вказують, що серед упорядників листа були звернені в юдаїзм неевреї.

Наприкінці листа стоїть слово, виведене тюркським рунічним листом, значення якого остаточно встановлено. Американський історик Омелян Пріцак вважає його хозарським "хокурум", тобто "я прочитав", і називає відміткою хозарського чиновника. Інші спростовують: при Хазарському каганаті, в якому юдаїзм був головною релігією, єврея не могли закувати в кайдани за борги.

Згідно з хрестоматійною версією історії України, Київ та його мешканці – слов'яни-поляни – були данниками хозар у 7-8 століттях, а з кінця 9 століття головним містом Русі правили Рюриковичі. Як відмітка хозарської адміністрації з'явилася на документі 10 чи навіть 11 століття, пояснити важко.

За матеріалами ЗМІ та соцмереж

Вибір редакції

Виявлено ще одну небувалу користь кави

[Всі новини](#)

Головне

Популярне

17.04.26 15:06

Американці розгадали таємницю нічних кошмарів

17.04.26 14:16

Озлоблений Путін готовий напасти на Європу вже цієї весни, - WP

17.04.26 14:06

У Білорусі хочуть збудувати дивний туристичний об'єкт

17.04.26 13:48

Найближчі союзники Трампа в Європі розглядають його як «токсичний тягар», — Politico

17.04.26 13:32

В ОП розповіли, коли Спецтрибунал почне повноцінно працювати

17.04.26 13:15

Син Байдена сховався від боргів у Каліфорнії, - ЗМІ

17.04.26 13:06

Реформа БЕБ буксує: ЗМІ пишуть, що у Полтаві скандал

17.04.26 12:51

Трамп заінтригував мирними переговорами з Іраном

17.04.26 12:45

Канадці розповіли про парадоксальну користь молока для дітей

17.04.26 12:16

Росія готує новий наступ на південному сході У ГУР назвали терміни та кількість військ

Читайте Фразу в Google News (натиснути "Підписатися")

Підпишіться на канали Фрази в [Youtube](#), [Twitter](#), [Instagram](#), [Facebook](#)

Теги: [Київ](#), [історія](#), [шалом](#)



Коментарі

Статті

16.04.26 09:10

Віце-прем'єр Олексій Чернишов, топ-менеджерка «Київстар» Вікторія Кириленко та інші: чому тисячі кримінальних проваджень в Україні не доходять до вироків
Автор: Андрій Майстренко, для «Фраза»

Дайджест

18.03.26 18:57

Бензопилу винайшли, щоб... різати жінок
Автор: «Фраза»

Фото та Відео

На популярному турецькому курорті зафіксовано незвичайне природне явище

Новини блогосфери

05.04.26 11:29

«Ухилиянт» — не причина, а симптом

05.04.26 11:15

Вирок українському ринку електроенергії

05.04.26 11:06

Захід посиляє сигнал українцям: або легалізуєшся, або пакуй валізи

18.03.26 18:39

Облави ТЦК: після війни ми ще багато років будемо відхаркувати це «необхідне зло»

Опитування

Що ви чекаєте від 2026 року?

- Закінчення війни в Україні
- Глобальну фінансову кризу
- Розвал Європи
- Кінець світу
- Нову пандемію

ГОЛОСУВАТИ

[переглянути результати](#)

Теги [Про сайт, реклама](#) [Політика конфіденційності](#) frazua@gmail.com

© 2026 рік «Фраза.юа» - найсвіжіші онлайн новини України та світу, авторські статті. Всі права захищені.

При використанні матеріалів обов'язково розміщення прямого та відкритого для індексації посилання на «Фраза.юа», розміщеному не нижче третього абзацу.

Редакція Фраза.юа залишає за собою право не погоджуватись з думкою автора, проте надає свободу слова відповідно до ст. 21, 24 та ст. 34 Конституції України.

